

Хар газрт мал үвлзүүлх бääрнд хаша-хаац болн хот-хол курмар белдхмн

Мана орн-нутгин цуг келн-äмтнлä хамдан, Хальмг танггчнн колхозникуд, МТС-н болн совхозмудин кöдлächр, äмн болгъна тоод мах, тос болн ус гаргългъар Америкин Соединенн Штатсиг öбрхн джилмүдин эргид күүцдж авхин тöлä зүткдж кöдлджәнä.

Алдр Октябрьск социалистическ революцин 40-ч джилн öбниг үзмджтägъар тосхд алгч чигн кöдлмштән социалистическ дöрдä кедж, мана Хальмг танггчнн хöбчнр шундж йовцхана. Эн дöрдäнд авсн даалгъвртан хöбнä тоог 1960 джил куртл 3 сай кургдж, селәнä эдл-ахун 100 гектар газр болгъна тоод 304 килограмм ноос авх болсн.

Гурун нуурт йовх Западн района Чапаев болн Ленинец нертä колхозмудин малчнрин болн хöбчнрин дамшлар хäläхлä, сән кошар, дулан хаша-хаац малин öслтд болн малас авгдг эдл-уш икдүүлгънд ик дөнъ болхмн. Эн хойр колхоз орн-нутгтан орулдж öгх махна, уснä, öндгнä болн ноосна зурагъан бүклдн күүцäчкв. Яшкульск района „Лиманный“ совхоз малин хаша-хаац үзмджтägъар тосхдж, ясдж бääнä.

Эднäs үлгүр авч, мана цуг колхозмудин ахлächр, малчнр болн хöбчнр, үвлд белдврән чанггядж, малин хаша-хаац цугтн тосхдж, ясдж, цеврлдж авх зöвтä.

Джил болгън мана Хальмг танггчнн колхозмудин болн совхозмудин хöд нургълдж Хар газрин теегт үвлзнä. Белдвр сән болхла энд, үвлздж гарсн колхозмудин болн совхозмудин хöд, үвлäs сән чинätä-чидлтä гарад, гару багъта болна. Тер тöлäd, Хар газрин теегүр тууглджах хöбдтирх бääрндн ик белдврнн кöдлмш кехмн.

1956—57 джилнн үвл зärm колхозмудар болн совхозмудар белдвр му болсн учрар, үвлзнгäс хöбдн эцн болн ик гарута гарв. Эн йовдлмудиг ода чигн тöртән эс авчах толгбачнр бääнä.

Одна малд үвлнн хот-хол белдврär Хар газрин теегт му йовхнн—Приютненск района Буденнä нертä колхоз. Эн колхоз 800 тонн öвс белддж. Эс гидж, үвлзх нег толгъа хöбнд 50 килограмм куртнä.

Элст балгъсна „Победа“ колхоз 2863 тонн öвс Хар газрин теегт белдсн тоота, терунäсн 40 тонн öвсн ковнэгтан кевтä, 130 тонн „Хагсу дорга“ гидг газрт, малин үвлзнгäс холд бääнä. Терүгән эклдж зöбгяд чигн уга. Целинн района „Родина“ колхоз Хар газрин теегт 33 мингън хö үвлзүүлхмн, хöбдинн кошармудар 2500 тонн öвс зöбдж авсн бääнä, эс гидж, нег хöбнд 75 килограмм öвсн.

Үвлнн белдврнн му кöдлмшärн эднäs холд эс үлдж йовхнн чигн бääнä. Эдн—Элст балгъсна Ленинä болн Сталинä нертä колхозмуд, Яшалтинск района „Заветы Ильича“ болн „Победа“ колхоз, Сарпинск района „Путь к коммунизму“—колхоз.

Зурагъар болхла, Хар газрин теегт үвлзджäх тöлг хөн болгънд 150 килограмм, нääнр хөн болгънд 200 килограмм сән, көк, шимтä öвс белдх кергтä.

Малин хаша-хаац тосхдж, ясдж белдлгъар чигн зärm колхозмуд ик тату кöдлмш кеджäцхәнä.

Элст балгъсна „Победа“ колхоз Хар газрин теегт бääх 29 кошармудасн 13-нн ясдж белдäл уга, Ленинä нертä колхозд 28 кошармудас 18-нн ясгдäл уга. Приютненск, Яшалтинск болн Сарпинск райоднн зärm колхозмудар хöбчнрин гермүд болн малин кошармуд дегäd хашнгар ясгдджана.

МТС-н, совхозмудин болн колхозмудин гардächнр, эклц парторганизацин сеглätрмүд Хар газрин теегт мал ирдж үвлзх бääрнд дулан хаша-хаац болн малин хот-хол курмар белдлгъ хäläдж, дулан, хур-чиг уга цагиг олзлдж, öвс-тоосан öбрхддж зöблгънä болн тосхлтин кöдлмш чанггях зöвтä.